

AJAMI – regi: Scandar Copti och Yaron Shani

Stadsdelen Ajami i den israeliska hamnstaden Jaffa - en konflikttård och smältdegel för olika kulturer. I Ajamis slutna gemenskap, där judar, kristna och muslimer tvingas leva tillsammans som grannar, kommer den mänskliga tillvarons tragiska bräcklighet till sitt allra tydligaste uttryck. Ingen plats gestaltar bättre den dramatiska kollisionen mellan skilda världar.

Synopsis

Trettonårige Nasri skildrar den hårda tillvaron i Ajami i en tecknad dagbok. När hans farbror skottskadar en medlem i en mäktig beduinklan blir Nasris familj och hela släkt måltavla för klanens hämnd. Omar, Nasris äldre bror, har bestämt sig för att rädda familjen. På illegal väg skall han skaffa pengarna som behövs för att lösa konflikten. Malek, en palestinsk tonåring från ett flyktingläger på västbanken, svartjobbar i Israel. Han behöver få ihop pengar till en operation som skall rädda hans mammas liv. Genom jobbet på Abu Elias restaurang blir Malek vän med Binji och Omar. Binji, palestinier från Jaffa, drömmer om ett liv tillsammans med sin judiska flickvän. Men när hans bror misstänks för ett mord på en jude tvingas Binji omvärdera sin tillvaro. Som judisk polisman är Dando del av den kontinuerliga kampen för att skydda landet mot "den arabiska fienden". Hans liv har emellertid tagit en komplicerad vändning då hans yngre bror, en soldat, har rapporteras saknad.

Om tillkomsten

Redan under sina filmstudier utvecklade Yaron Shani den grundintriig som återfinns i AJAMI. På det stadiet hade han dock ingen tanke på att filmen skulle handla om araber eller utspela sig i Ajami. Men han insåg att idén med flera berättelser ur olika synvinklar och med förskjutna tidsperspektiv skulle kunna resultera i en mycket intressant film om den fick kretsa kring judar och araber. Problemet var bara, hävdar Yaron Shani, att han likt majoriteten av judar i Israel inte visste så mycket om det arabiska samhällslivet i Israel.

2002 träffade Yaron Shani palestiniern Scandar Copti i samband med att Scandar gjorde en kortfilm till Tel Avivs internationella filmfestival för filmskolefilmer. Yaron, då festivalgeneral, föreslog ett samarbete kring en långfilm. Enligt Scandar Copti var beslutet att samarbeta mer eller mindre intuitivt. Det skulle dock visa sig vara mycket givande, trots projektets komplicerade karaktär. – Det hade aldrig gått att genomföra på egen hand och utan viljan att lyssna och förhålla sig till den andra sidans idéer och perspektiv, säger Copti. I början av samarbetet handlade det mest om att umgås med varandra, utvecklade en vänskap och ett förtroende. Det handlade om att berätta historier för varandra, de historier som till slut skulle utgöra berättelserna i AJAMI.

Verkligheten kontra manus

Utgångspunkten för manusarbetet var verkligheten i Ajami. De flesta av historierna var sådana som Copti och Sharon stött på i och omkring stadsdelen. Utmaningen låg i att anpassa berättelserna till manusets struktur och samtidigt vara trogen verkligheten i Ajami. – Detta av respekt för människorna som bor där och för vår arbetsmetod, säger Copti. Vi var tvungna att försöka förutse de icke-professionella skådespelarnas reaktioner på de situationer och händelser som vi skrev in i manuset. Under inspelningens gång fick de inte läsa manus och det fanns inga repliker att plugga in. Det förekom heller inga repetitioner. Målet var att skådespelarna, utan att ha läst manuset, skall reagera som rollfigurena i manuset.

Workshop

Processen med att hitta skådespelarna startade med en workshop med över 300 deltagare. Ingen hade skådespelarerfarenhet utan alla kom direkt från gatorna i Ajami. Under resans gång, ca 10 månader, hoppade många av, men efter 7 månader hade regissörerna vaskat fram sin skådespelartrupp. Gemensamt för de utvalda var att de hade en personlighet som överensstämde med rollfigurenas psykologiska profil och att de hade en snarlik personlig bakgrund.

Arbetet under workshopen handlade inte om att lära sig skådespeleri i traditionell mening utan tyngdpunkten låg snarare på att genom rollspel försöka förstå rollfigurenas psykologiska utveckling. Till slut blev rollfigurena en slags förlängning av skådespelarnas egna personligheter.

Inspelningen

AJAMI spelades in under 23 dagar och allting filmades i kronologisk ordning. Detta hade den fördelen att skådespelarna bar med sig energin från föregående scen, vilket bidrog till en stark och tydlig dramatisk logik, som i sin tur genererade känslor som i verkliga livet. Scenerna spelades dessutom in i oavbrutna tagningar med två kameror. Vanligtvis använde regissörerna sig av första tagningen då den fångade fräschören i agerandet. Efter första tagningen visste ju skådespelarna vad scenen gick ut på och därmed försvann eventuell spontanitet i omtagningarna.

Inspelningen resulterade i 80 timmar film, 40 timmar från två kameror, med vissa tagningar uppemot 30 minuter långa. Scandar och Yaron har liknat redigeringsprocessen - det tog ett år att klippa filmen - vid att slipa fram en diamant ur ett gigantiskt stycke kol. Idag tycker de att ursprungsmanuset ter sig ganska naivt och förenklat i förhållande till den färdiga filmen, t o m i förhållande till obearbetade inspelningsmaterialet.

AJAMI – regi: Scandar Copti och Yaron Shani

Under de sju år som det tog att förverkliga AJAMI arbetade Scandar och Yaron mycket nära varandra. Yaron lärde sig arabiska på kuppen och konstaterar att han fick ta del av en värld som han aldrig tidigare haft tillgång till. Arbetsuppgifterna delades inte upp utan de arbetade tillsammans och alla beslut fattades gemensamt. Båda hävdar att projektet aldrig hade varit möjligt att genomföra på egen hand.

Scandar Copti och Yaron Shani

Om Yaron Shani

Yaron är israelisk jude och född 1973. Studerat på film på universitet i Tel Aviv. Har tidigare regisserat och klippt dokumentärer och 3Dfilmer.

Om Scandar Copti

Scandar är palestinsk israel. Född 1975 och uppvuxen i Jaffa. Efter att ha skaffat sig en ingenjörsexamen sadlade han om och utbildade sig till skådespelare och manusförfattare. Han gjorde en uppmärksammad "mockumentär" 2002, THE TRUTH (12 min). Efter den har han gjort flera kortfilmer, alltifrån spelfilm och dokumentärer till experimentfilm.

AJAMI är den mest prisbelönta israeliska filmen någonsin. Filmen vann debutantpriset, Camera d'Or, i Cannes 2009 och var nominerad till en Oscar i kategorin "Bästa utländska film" 2010.

I rollerna:

Omar	Shahir Kabaha
Malek	Ibrahim Frege
Nasri	Fouad Habash
Abu Elias	Youssef Sahwani
Hadir	Ranin Karim
Dando	Eran Naim
Binji	Scandar Copti
Shata	Elias Sabah
Anan	Hilal Kabob
Omar och Nasris mamma	Nisrin Rihan
Omar och Nasris farfar	Abu -George Shibli
Dandos mamma	Tami Yerushalmi
Dandos pappa	Moshe Yerushalmi
Dandos syster	Sigal Harel

Produktionsuppgifter:

Manus, regi och klipp	Scandar Copti och Yaron Shani
Produktion	Inosan Productions och Twenty Twenty Vision
Producenter	Mosh Danon och Thanassis Karathanos
Samproducent	Talia Kleinhendler
Foto	Boaz Yehonatan Yacov
Inspelningsledare	Zehava Shekel
Ljud	Kai Tebbel
Scenografi	Yoav Sinai
Originalmusik	Rabiah Buchari

Teknisk information:

Längd: 120 min
Censur: tillåten från 15 år
Filmformat 35mm och Mpeg2 MP@HL
Bildformat: VF 1:1,85
Ljud: Dolby digital
Dialogspråk: arabiska och hebreiska
Översättning: Thomas Löwhagen, Henry Diab och Ilana Ednar
Distribution: novemberfilm – med stöd från Svenska Filminstitutet